

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celetno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celetno: Din. 100.—

Slovanski kmet.

Pred desetletji veliki svet ni vedel, kam bi s kmetom in kmetijstvom. Liberalnemu svetu in njegovemu kapitalističnemu gospodarskemu načinu ni nikakor prijala svojevrstnost naivnega kmečkega ljudstva in posebnost njegovega gospodarstva. Trгоvec, obrtnik, uradnik in delavec so se priučili računarskega gledanja življenja in gospodarjenja, tovarna in trgovina sta se sprijaznila s posebnostmi novodobnega gospodarstva, ki je prineslo nove postavbe gledanja v številkah, statistiki in knjigovodstvu in si zastavilo cilj najvišjega profita pri najnižjih stroških. Zemlja in njeno ljudstvo sta se novemu gledanju življenja in gospodarjenja protivila in zoperstavili. Nakar so izrekli zastopniki modernega kapitalističnega gospodarstva svojo kruto sodbo nad kmetijstvom: Kmetijstvo je ovira nadaljnemu modernemu napredku in zato nima več pravice do obstoja in državne zaščite. Amerikanske in ruske žitne zakladnice bodo vršile nalogo prehranjevanja človeštva boljše in cenejše od teh borih kmetičev v posameznih državah. To je bilo v glavnem mnenje sveta pred par desetletji.

Prišlo pa je drugače kot si je človeštvo zasnovalo. Načrt je prekrizal zastoj modernega gospodarstva. Svet je zašel v slepo ulico in ne ve več izhoda. Počasi se začenjajo pogledi zopet obračati na nekoč tako preziranega in osmešenega kmeta, vedno bolj raste ugled držav in narodov, ki zbog večine kmečkega prebivalstva niso nekoč mogli slediti hitremu horaku modernega napredka. Zakaj?

Kriza je nekaka preizkušnja trpežnosti in solidnosti dosedanjega človeškega dela in človeških ustanov. V dobi gospodarske konjunktore rastejo podjetja — industrijska, trgovska in finančna — kot gobe po dežju. Ko pa nastopi gospodarska suša, začne hirati in propadati vse, kar nima v sebi dovolj odporne sile in dovolj življenske zmoglosti. Danes propadajo številne banke, fabrike in trgovine, ker so bile postavljene na nesolidna tla. Razvoj bodočnosti se vidi: Vse, kar ni bilo zgrajeno na večnih življenskih in gospodarskih zakonih, bo propadlo. Kar je v svetu pristnega in zdravega, bo kljubovalo boleznim sodobnega nerada in mizerije. Proces razkroja se da sicer vzdrževati umetnim potom s carinskimi zidovi in državnimi podporami, bolečine sodobne bolezni se da ublažiti, kratkovidno pa bi bilo gledanje, da bodo hladila in obkladki ustavili notranjo krizo velikega organizma vsega človeštva.

Tudi kmetom danes ni dobro in treba je cele kmečke duše in vse njene odporne sile, da se vzdrži na površju in v zdravju. Večkratno zmanjšani dohodek, porast izdatkov in javnih dajatev zahteva od kmeta preokret proč od modernega gledanja življenja in gospodarjenja nekmečkega ljudstva. Je prav, da se je kmeta učilo vrednotiti kmečko delo v denarju, še bolj prav pa je, da si je ohranil svoje še neprimerno višje pojmovanje dela in njegove vrednosti. Da je videl v delu kos življenskega cilja in smisla. Na dobri poti je oni gospodar, ki ne išče v svojem delu toliko profit kot pa življensko možnost. Prav je, da se je učilo kmetiško ljudstvo izračunovati vrednost kmečke posesti in zemlje v denarju, še bolj prav pa je, da si je gospodar ohranil svoje staro spoštovanje do zemlje, ki radodarna plača vsak trud in vsako delo. Kmet, ki ga veže z njegovo zemljo neomajena zvestoba, zmoredanes marsikako žrtev za svojo zemljo. Je prav, da se je kmeta učilo večje udobnosti ži-

vljenja, a boljši je, da si je ohranil še staro svojo skromnost in preprostost, ki ga danes edini držita na površju.

Slika konzervativnega, v zemljo ukoreninjenega, iz tisočletne zgodovine porojenega kmeta, ki je ohranil v sebi dovolj odporne sile proti sodobni bolezni! Slika slovanskega kmeta, ki je z nezaupanjem motril ves vstajajoči in razširjajoči se modernizem življenja in gospodarjenja v skruti bojazni za svoje lepše gledanje sveta! „Nočem raniti zemlje“ je dejal bolgarski kmet in ostal raje pri svojem lesenem plugu v strahu, da bi sicer izgubil še svojo skromnost in pošteno gledanje. Hrvaški kmet se je krčevito oklepal svojega kmečkega sveta, miselnosti, pesmi in noše. V ruskem kmetu pa je nakopičenega toliko zdravja, da lahko prevzame nase tudi zlo boljševisma in ga bo vedel nekoč obrniti v dobrobit človeštva. Kot najsolidnejši se je izkazal poljski kmet, ki kljub neznosnim gospodarskim razmeram ni omagal. Gospodarska kriza na slovanskem vzhodu je neprimerno hujša, cene nižje, dohodki manjši, a slovanski kmet vztraja pogumno na svoji zemlji. Medtem ko se zahodnega kmeta vzdržuje kljub boljšim razmeram le še umetnim potom, ostaja slovanski vzhod (tudi brez državne zaščite in podpore) neupogljiv in življensko močan.

Kot pred dvatisoč leti: Množica je zrla v kraljeve palače in razkošna mesta ter odtod pričakovala Odrešenika. On pa se je narodil v skromnem hlevcu neznanega kraja. Morda

Vsi Avstrijci so poznavalci kave.

Nikjer se ne pije toliko Kathreinerja kot pri nas. To je jasen dokaz za kakovost **Kathreinerja**, in vsaka gospodinja, ki Kathreiner Kneippove sladne kave še ni uporabljala, naj jo vsaj poizkusi. Vendar samo v originalnih zavojčkih s sliko Boštj. Kneippa.

je tudi slovanskemu kmetu kos odrešeniške naloge, da donese ubogemu človeštvu novega življenskega veselja in poguma!

Hirtenberška igra z orožjem.

Energični kancler zaključi zadevo tihotapljenja orožja na Ogrsko z odstavitvijo generalnega ravnatelja zveznih železnic. — Avstrija ostane nevtralna.

Ponovno smo poročali o znani hirtenberški zadevi, ko je Italija tihotapila orožje preko Avstrije na Ogrsko. Čim je avstrijska socialdemokracija v državnem zboru brezobzirno razkrinkala nevarno fašistično igro z orožjem, so vložili diplomatski zastopniki Anglije in Francije protest proti kršenju mirovne pogodbe, ki predpisuje državi vsestransko nevtralnost. Istočasno s tem slučajem je bila na dnevnem redu izvedba Avstriji odobrenega posojila, kar je seve močno vplivalo na to, da je vlada obljubila vrniti v Hirtenbergu se nahajajoče in za Ogrsko namenjeno orožje zopet nazaj Italiji. **Zadnje dejanje te za našo državo dovolj kočljive igre je po zaslugi soc. demokracije še enkrat razkrilo vso nevarnost, v kateri se je nahajala država po zaslugi krogov, ki so za očitno prijateljstvo z italijanskimi in ogrskimi fašisti.**

Po kanclerjevi izjavi diplomatskim zastopnikom Anglije in Francije se je javnost nekoliko umirila. Medtem pa je avstrijska Heimwehr kovala svoj oboroževalni načrt naprej. Ravnatelj zveznih železnic inž. Seefehner je ponudil načelniku soc. demokratske železničarske strokovne zveze 150.000 šil. za to, da bi zveza pregovorila železničarje k molku, ko bi vagoni z orožjem iz Hirtenberga „slučajno“ odvozili naprej na Ogrsko po napačnem tiru in se potem vračali — izpraznjeni — v Italijo. Predsednik strokovne zveze je vzel ponudbo sicer na znanje, a je o njej takoj poročal strankinemu vodstvu. Taisto je še isti dan zahtevalo od Dollfussa, naj brezpogojno zatre vsak nadaljni poizkus kršenja državne nevtralnosti in najostreje nastopi proti krivcem, ki kljub vladni izjavi zasledujejo svoje posebne zuna-

nje-politične cilje. Kancler je takoj nastopil, odslovil ravnatelja na mestu in ukrenil, da se orožje čimprej vrne Italiji.

„Lira und Pengö rollen in Oesterreich“ je pripomnilo soc.-demokratsko glasilo „Arbeiterwille“ in z nenavadno ostrostjo napadlo vodje avstrijskega Heimwehra, češ da so plačanci italijanskega in ogrskega fašizma. Avstrijska javnost se je v veliki meri izjavlja za socialdemokrate in meščanski listi obsojajo Heimwehr in njegove voditelje. Socialdemokrati pa jih očitno dolžijo veleizdaje: Vlada je bila javno izjavila, da vrne orožje Italiji, njeno izjavo je potrdil enoglasni sklep glavnega parlamentarnega odbora, Heimwehr pa se ni brigala ne za eno in ne za drugo in je hotela izvesti transport orožja na Ogrsko tudi proti volji vlade in parlamenta. Kako mnenje bi si ustvaril svet o izjavah avstrijske vlade in o sklepih našega parlamenta, če bi se heimwehrovski načrt posrečil in bi se komedijo praznih vagonov razkrilo šele naknadno! Avstrijska socialdemokracija je s svojim korakom ščitila nedvomno ugled avstrijske države in avstrijskega naroda.

Naša država je majhna in neoborožena in zato je popolna in dejanska nepristranost napram zunanjemu svetu prva zapoved njene zunanje politike. Slabo uslugo bi storili fašistični sosedi naši državi, če bi jo pritegnili v svojo borbo proti mirovnim pogodbam in na svojo stran. Finančno od Francije in Anglije odvisna Avstrija bi morala gospodarsko izkrvaveti in bi bila ponižana v navadno sredstvo Italije in Nemčije, ki bi to sredstvo dobro znale porabiti v svoj prid.

Fašistična Ogrska vstaja. Za novega ogrskega zunanjega ministra je bil imenovan bivši berlinski poslanik Koloman Kanya. Imenovanje je razburilo vladno opozicijo in stavila je predsedniku Gömbösu vprašanje, kako je mogla vlada imenovati za zunanjega ministra osebo, katere prošlost vzbujala strah in grozo. Novo imenovani minister je bil v monarhiji tisti, ki je vodil v listih borbo proti Srbiji in hujskal proti Slovanom. Bil je v zloglasnem uradu dunajskega zunanjega ministrstva, ki je povzročil svetovno vojno s pisanjem v avstro-ogrsko liste. Ob nastopu svojega novega mesta je Kanya naglasil, da bo osnova vse njegove politike prijateljstvo z Italijo in Nemčijo. — Čudno! Vedno bolj vstaja ozračje iz leta 1914.

Zalostno spričevalo hitlerjancev. Policija v Nemčiji je dobila nalog, da je dolžna podpirati pri vseh javnih nastopih le hitlerjanske napadalne čete. „Prepričan sem, da bodo vsi policijski organi navezali najboljše stike s temi organizacijami. — Z najbolj energičnimi sredstvi pa naj nastopa proti organizacijam, ki delujejo proti državi, to je opozicijskim. Komunistične akcije in napade mora preprečiti z neusmiljeno uporabo orožja.“ je pisal komisar za notranje zadeve. Čim bližje so volitve, tem pogostejši so spopadi med strankami, zlasti med narodnimi socialisti in komunisti. Samo tekom treh tednov Hitlerjeve vlade je padlo 65 smrtnih žrtev. — Državnozborske volitve ne bodo prinesle posebnega presenečenja. Računajo na absolutno večino vladnih strank, ki se v volilnem boju poslužujejo celega državnega aparata, vseh radiopostaj in seve tudi državnega denarja. Opoziciji pa se dela težkoče povsod. A tudi v slučaju, da bi vlada ne dobila večine, nikakor ne bo pripravljena izročiti krmila iz rok. Nadaljni razvoj je odvisen od opozicije in njenega načina obrambe. Vprašanje je, se li bo 6 milijonov komunistov brez boja podalo na milost in nemilost diktatorju.

Bavarska grozi Hitlerju. Odnosaji med katoliško južno Nemčijo in protestantsko severno Nemčijo se vedno bolj poostrejejo. Pruski monarhisti s svojim vodjo Papenom prav nič ne skrivajo, da jim gre za povratek Hohenzollerncev. Papen in Hugenberg očitno podpirata te predpriprave, medtem ko Hitler sanja še o lastni diktaturi nad vso Nemčijo. Na pruske monarhistične poizkuse odgovarjajo katoliški Bavarci izredno ostro in grozijo, da postavijo v tem slučaju bivšega prestolonaslednika Ruprechta iz rodovine Wittelsbachovcev za predsednika bavarske države. To svojo namero hočejo izvesti tudi v slučaju, da bi berlinska vlada na katerikoli način hotela poseči v ustavne pravice bavarske dežele. Volitev bavarskega kralja zagovarjajo deželni listi javno, ker vidijo v njem edino poročstvo za ohranitev bavarske države. Za ta korak je treba dvetretjinske večine dež. zbora in ni izključeno, da bo soc. dem. opozicija iz strahu pred Hitlerjem pripravljena glasovati za bavarskega kralja. Tako vstaja v Nemčiji vedno ostrejši razdor med severom in jugom in verjetno je, da se bo izčrpala Hitlerjeva sila v notranjih bojih.

Ameriški predsednik Roosevelt — diktator. Ameriški kongres je po dolgem posvetovanju sklenil, da se podeli novoizvoljenemu predsedniku diktatorska moč v svrhu uravnoteženja državnega gospodarstva in reorganizacije državne uprave. Roosevelt upa, da bo v dobi dveh let rešil ameriško gospodarstvo propasti. Dana mu je moč, ki je še ni imel noben ameriški predsednik v mirni dobi. Samostojno bo odločeval o plačah državnih nastavljenecv, o penzijah in drugih državnih obveznostih. — S tem je storila Amerika korak, ki ga bodo nedvomno začele posnemati tudi evropske države. Ameriški parlament je spoznal, da na podlagi demokracije in njenih političnih strank ni mogoče uravnovesiti državnega gospodarstva. Stranke imajo varovati interese svojih volilcev in nimajo za kake žrtve v prilog splošnosti niti najmanjšega smisla. Znano je, da si je skušal izposlovati enako polnomoč tudi svoječasní naš bivši kancler Ender, a je pri tem podlegel. Ameriko se je stavljalo kot vzgled demokratično urejene države in zato je tem značilnejši ta njen korak.

Drobiž zadnjega tedna: Udomačuje se navada štrajkanja: V Franciji bodo štrajkali učitelji in poštni uradniki in hočejo s tem protestirati proti zvišanim davkom. — Dne 1. marca nameravajo štrajkati avstrijski železničarji za dve uri, ker je uprava zveznih železnic sklenila, da bo odslej izplačevala železniškim nameščencem plačo v treh mesečnih obrokih. — Rusija je naročila v Franciji velike množine vojnega materiala. — Na predsednika Roosevelta je bil poizkušen drugi atentat, katerega so pravočasno odkrili. Stanje čikaškega župana Čermaka je obupno. — Hitlerja je obiskala soproga bivšega nemškega cesarja Viljema „cesarica“ Hermina. Hitler ji je izjavil, da čas za povratek Hohencollerncev še ni dozorel. Berlinska policija je zasedla glavni komunistični stan: Liebknechtov dom; v njem je odkrila polno tajnih podzemskih izhodov in zaplenila mnogo obtežilnega materiala. — V Ženevi se pogovarjajo o razorožitvi v zraku. Francozi so predlagali organizacijo mednarodnega civilnega letalstva pod pokroviteljstvom Zveze narodov. Vojaška letala naj se odpravijo. — Društvo narodov je obsodilo Japonsko s tem, da je priznalo pravico Kitajske do Mandžurije, nakar je japonsko zastopstvo zapustilo Ženevo. Anglija dobavlja Japoncem in Kitajcem orožje. Nemški častniki stopajo v službo Kitajcev.

Ali pozabljamo?

V deželi med rodno vlada navidezni mir. Javno mnenje gre preko malih, lokalnih razburjajočih slučajev. V naša srca in naše duše lega samozadovoljnost, ki nas hoče uspavati in našo misel umoriti!

Gorje rodu, ki bi krenil stran od pota svojih prednikov in prodajal cilje tisočletne borbe za boro korist enega trenutka! Ljudstva bi ga začela prezirati in še zemlja bi ne pila njegove krvi!

Naš mladi naraščaj v ljudskih šolah se dan za dnevom bolj podaja raznarodovalnemu vplivu. Že začenja danes pod vplivom ozkosrčnega učiteljstva prezirati svojevrstni slovenski svet svojih starišev. In še korak naprej in docela bo pozabil, kar je bilo njegovim prednikom sveto in neoskrunljivo. Pozabil bo svojo narodno čast in svoj narodni ponos ter zamenjal narodni idealizem za koristolovsko in sebično misel. Potem ostane na naši sveti zemlji le še rod trgovcev in špekulantov, ki se bo pehal za trenutno osebno koristio. S takim rodnom bo Nemcem lahak obračun!

In li ne grešimo nad mladim in najmlajšim svojim rodnom tudi mi, če izgublamo v svojem javnem in zasebnem delu izpred oči prvi in glavni cilj vsega narodnega življenja: **duševno in gmotno dobrobit vse slovenske družine od Brda do Pliberka!**

Narodi umirajo tedaj, če se njihov idealizem in njihova občestvena zavest začenjata umikati navadnemu koristolovstvu in sebičnosti njihovih delov.

Bodimo na straži!

Bolniška blagajna.

V nekaterih krajih južne Koroške se opaža, da so gospodarji nekoliko izgubili pregled čez celo vprašanje poselskega zavarovanja. Zato hočemo omeniti par glavnih dogodkov, da si more vsak napraviti enotno sliko.

Postava o poselskem redu od 1. VI. 1921 določa v § 9., da je gospodar obvezan nuditi poslu v slučaju bolezni zdravnika in zdravila do 10 tednov, polno plačo, oskrbo in stanovanje do najdalj 10 tednov; v gotovih slučajih more bolni posel stanovati celo drugje na račun gospodarjev; za posla v bolnišnici mora gospodar plačevati 4 tedne, v gotovih slučajih celo 10 tednov. Če pa je gospodar kriv ploslove bolezni, mora zanj plačati vse za ves čas bolezni. Ta določba velja, dokler in kadar ni poselskega zavarovanja.

To je kratka vsebina § 9. Iz tega vidimo, kako težke posledice lahko nastanejo za gospodarja, ako mu posel zbolí. Zato so se stranke, najbolj pa Landbund, izjavile za uvedbo obveznega bolniškega zavarovanja poslov. Dokler so bili dohodki v kmetijstvu visoki in prispevki za zavarovanje pa nizki, ni bilo proti zavarovanju posebne mržnje. Nasprotovati smo začeli šele, ko so plačila zavarovanja začeli zviševati. Glavno krivdo visokih plačil nosi Landbund in te krivde se ne more otresti in če se sedaj še tako trudi, da nasuje kmetom peska v oči. Tri mesta so imela vpliv na vodstvo zavarovanja: dež. kult. svet, dež. glavar in vodstvo blagajne. Vsa tri mesta je imel v rokah Landbund. Zato je Landbund odgovoren za gospodarstvo pri blagajni do prihoda vladnega komisarja. Kakor smo brali v zadnjem „Koroškem Slovencu“, je vladni komisar pri seji kmetijske zbornice izjavil, da se je blagajno vsestransko zlorabljal, aparat predrag, uradnikov preveč, od teh cela vrsta nezmožnih, plače izredno visoke. Če je posl. Ferlitsch v Dobrli vasi trdil, da je Landbund nalašč tako gospodaril, je s tem priznal, da nosi odgovornost za zlorabo. Zato se sedaj tako pere.

Ko je gospodarska kriza vedno huje pritiskala, je morala blagajna znižati plačila za zavarovanje, ni pa znala znižati tudi stroškov. Zato je nastal velik primanjkljaj in načelnik Plasch je predlagal na seji strank začetkom novembra za letošnje leto, da se tedensko vplačilo za posla zviša od 54 grošev na 72 g. Temu sta se takoj uprla zastopnika naše in kršč. soc. stranke, medtem ko so soc.-demokrati zahtevali zopetno uvedbo 5. razreda, to je tedensko vplačilo 1.44 šil., oz. 1.08 šil. za znižano zavarovanje. Nato so sledili znani dogodki: načelnik g. Plasch in vsi ostali člani Landbunda so odložili svoja mesta pri vodstvu blagajne, nato tudi člani kršč. socialcev. Upali smo, da pride sedaj do temeljite spremembe, posebno še, ker je buknilo tudi na Štajerskem veliko nezadovoljstvo proti blagajni na dan. Pričakovali smo, da bo Landbund, ki je vendar v vladi, zastavil svoje moči, da se postava o zavarovanju spremeni, da zato v državnem zboru stavi primeren, zakonski predlog in da doseže spremembo postave.

Ker je pa Landbund vedel ali vsaj slutil, da na Dunaju ni mogoče doseči spremembe, je začel pobijati postavo o zavarovanju tam, kjer se postave ne more spremeniti: na shodih. Računal je, da si bo mogel umiti svoje roke: izbrisati je hotel spomin, da je on odlično sodeloval pri tej postavi, izbrisati, da je imel razun par mesecev ves čas vodstvo blagajne v rokah in da jo je tako vodil, da se je po besedah vlad. komisarja blagajna vsestransko zlorabljala.

Ko je prišel v blagajno vladni komisar, je v štirinajstih dneh izvedel to, kar prej landbundovski načelnik cela leta ni zmoget; znižal je prispevke zdravnikom, znižal število uradnikov in tako preprečil zvišanje na tedenskih 72 g za posla, ki bi prišlo, če bi ostalo staro vodstvo blagajne; zahteva, da morajo polovico prispevkov plačevati posli, ker je postava dobrot za posle. Tako pride na leto 22 šil. za posla.

S tem je kmet zavarovan, da mu v slučaju bolezni poslove ni treba izpolniti vseh dolžnosti, ki mu jih nalaga poselski red, kakor smo zgoraj omenili.

Važno vprašanje je, kaj kmet lažje prenese, ali znosno zavarovanje ali dolžnosti poselskega reda. Zato je bilo prav primerno, da je v kmetijski zbornici g. zbor. svetnik Poljanec načel to vprašanje. Če so dolžnosti poselskega reda manjše, tedaj naj izgine zavarovanje, če so pa večje, tedaj naj ostane zavarovanje, a preuredi naj se tako, da ga moremo tudi v težkih časih prenašati. Zakaj ne govori Landbund na shodih o določbah poselskega reda in o določbah § 1156 civilnega zakonika, na katerem sloni poselski red, da bi potem kmetje mogli mirno soditi!?

Dvojno lice Landbunda se je najlepše pokazalo zadnje dni. Na svojem občnem zboru se je zavzemal za odpravo obveznega zavarovanja, na seji kmetijske zbornice pa je svoj predlog za odpravo obveznega zavarovanja predelal tako, da more obvezno zavarovanje ostati in dež. vlada je 22. t. m. pod predstvom dež. glavarja enoglasno — torej tudi z

glasovi Landbunda — sklenila, da zahteva izvedbo obstoječega zakona o zavarovanju. Iz tega se vidi, da govori kmetom Landbund drugače, kakor potem sklepa pri vladni mizi. Odločilni pa so sklepi in ne govori!

Mi imamo upanje, da bodo razmere močnejše od sklepov in postav. Če nam bo šlo še naprej tako slabo kakor sedaj, si ne moremo predstavljati, kako naj dohajamo s plačili. Kakor je sedaj, ne zmoremo tudi nizke zavarovalnine, ker sploh nimamo dohodkov. Kmet in posel bosta morala svoje potrebe skrciti na najpotrebnejše in to bo dovedlo do spremembe postave tako, da ostane samo zavarovanje za nezgode in starost in kvečjemu še zavarovanje za težke slučaje bolezni, ko posel mora v bolnišnico. Tako zavarovanje moremo zagovarjati, kar pa je več, naj izgine. Izginilo bo, ko bo tudi pri soc. demokratih zmagalo prepričanje, da kmet res ne prenese sedanje višine prispevkov. Brez soc. demokratov se zavarovanske postave, ki je državni zakon (Bundesgesetz!), ne more predrugačiti. Naj Landbund na Dunaju te pridobi za spremembo in storil bo dobroto kmetu! Nikar pa naj ne hujska med ljudstvom, da bo itak težka bremena še težje prenašalo!

DOMAČE NOVICE

Blače na Zili. (Meh je „hin“.) Ker je naš meh v cerkvenem podstrešju začel že cmevkati, pocmevkajo včasih tudi naše ogle, čeravno smo jih dali pred par leti popraviti. Naš France Grafenauer, p. d. Blic na Brdu, bivši naš deželni in državni poslanec, ki jih je pred 50 leti postavil, jih bo tudi letos popravil.

Sele. (Veselo in žalostno.) Že smo mislili, da bo letošnji predpust ostal vdovec, pa smo vendar doživeli poroki, pa še le imenitni! Franc Roblek, p. d. Krištan si je na tihem izbral za svojo življensko družico Angelo Pegrin, Malovodnikovo. Marija Užnik, p. d. Lukanova na Ravni, je pa tudi uvidela, da bi dva lažje nosila breme gospodarstva kakor sama in rad je podal roko v pomoč in zakon Lukej Dojak, Nacov na Koblji. Oba ženina sta člana izobraževalnega društva, prvi tudi moškega pevskega zbora, občinskega in kmetijskega odbora, obe nevesti članici Marijine družbe in dekliške zveze. Zelo spodbudno je bilo, da sta oba para med poročno mašo prejela sv. obhajilo. Ženitovanje prvega para je bilo pri Mažeju, kjer je novi gospodar s kuhinjo in kletjo dobro postregel svatom, drugi par pa je pripravil svatom pojedino v Domu brez godbe in plesa, a so se vrstile napitnice in nagovori, deklamacije in prizori ter petje in vse to je skrbelo za dobro razpoloženje. Bog daj novoporočencem obilo sreče! — Isti popoldan 20. februarja je v Zvrh. Kotu odpotoval v večnost Primož Mlečnik, prevžitkar p. d. Spodnji Mlečnik, znana korenina, nekdanji selski župan, v lepí starosti 89 let. Še zadnja leta je bil kljub visoki starosti mladeniško čil in zdrav. Pogreba se je udeležilo posebno veliko moštva, akoravno je zapadlo veliko snega. Po noči na 21. febr. pa je nenadoma preminul Vorancov Bošt. Ko je taval v visokem snegu domov, ga je njegov najljubši prijatelj potisnil s ceste v jarek, da se je pobil na glavi, v nezavesti obležal in zmrznil. Ta „prijatelj“ je bilo — žganje. Bošt je bil drugače poštenjak in ni nikomur storil kaj žalega. Požarna bramba mu je s korporativno udeležbo priredila lep pogreb. Bog mu bodi dobrotljiv in usmiljen!

Pod Jerbergom pri Vrbi. (Nov skedenj.) Kakor smo že poročali, je na praznik sv. Treh Kraljev zlobna roka zažgala veliki s krmo napoljeni skedenj pri Kranjcu. Dne 16. februarja pa je bil novi skedenj že sezidan in pokrit. Pomagali so vsi sosedi. Posebna hvala in priznanje pa gre stavbenemu mojstru Hanziju Nočniku pod Jerbergom, da se je s tako vneto lotil pozidave ogromnega poslopja. Priznanje njegovemu strokovnemu znanju in izkušnji! Ko se je zasvetila nova streha v zimskem soncu, so delavci nataknili okinčano zeleno drevesce na njen vrh in v gostoljubni hiši Kranjčevi so se po toliki žalosti zasmejali številni obrazi. Brat, župnik Hani blaški na Zili, pa je prinesel zraven dvesto cigaret. Kmalu bo skedenj tudi že zaplankan in živina se bo mogla vrniti v velike hleve. Seve bo treba

poskrbeti še zimske krme za drag denar. Pa da bi le zeleni Jurij potrkal kmalu na duri!

Št. Jakob v Rožu. (Poroke.) V letošnjem dolgem predpustnem času je več naših fantov in deklet dalo slovo samskemu stanu in stopilo v zakon. Začel je mladi Ibovnik, ki je pripeljal Vištovo Mojčijo iz Dragožič na Bistrici za novo gospodinjico. Sledil mu je mladi Muden v Podgradu, ki si je izvolil Irglnovo Micko na Trebinji za spremljevalko skozi življenje. Zatem je šel naš vrli Primik iz Gorinčič po svojo izvoljenko Nagelovo Mojčijo iz Podgrada. Frnjačnjaku v Veliki vasi bo odslej gospodinjila Biržakova Katica. Rovatovemu Franciju pa bo kuhala in šivala Melhar Anica. Primerno sedanjemu času so vsi mladi pari obhajali ženitovanjsko slovesnost v najožjem družinskem krogu v ženinovi hiši. Mladim poročencem želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

Šmihel. (Poroke in smrti.) V ponedeljek, dne 20. t. m. smo doživeli v šmihelski cerkvi izredno slovesnost. Dve sestri — Šmonovi iz Breške vasi — sta hkrati obljubili svojima mladima možema zvestobo in ljubezen do smrti. Prva je ostala na domačem posestvu. Želimo, da bi se njen mož prav kmalu vživel v naše razmere in se prav domačega počutil med nami. Drugo nevesto pa je odpeljal ženin na svoje posestvo v Goselno ves. Mnogo božjega blagoslova novoporočencem. — Smrt ne počiva. Po svojih služabnikih — starosti in bolezni — napoveduje svoj obisk. Pride pa tudi nenapovedana. Lušinova Urša iz Večne vasi, mlada Isla iz Strpne vasi, Kašnikova stara mati iz Šmihela in dolgoletni Črčejev hlapec z Blata so dokončali svojo zemeljsko rajžo. — Na zadnjem društvenem občnem zboru je bil z malimi izjemami voljen stari odbor.

Žitara ves. Dne 21. t. m. je odpotovala v Beograd mnogo obojajoča g.čna Matilda Pasterk. Naša igralska družina jo bo močno pogrešala in bo zanj težko našla nadomestila. V novi domovini na jugu ji želimo mnogo sreče ter ji kličemo: kmalu se vrni!

Tohanje. (Ogenj.) Tukaj je 15. t. m. ob 5. uri zjutraj iz neznanih vzrokov izbruhnil požar pri pd. Pojovcu. Ogenj je uničil hišo z gospodarskim poslopjem, vso krmo in gospodarske stroje. Rešili so le živino. Zgorelo je tudi 23 ovac. Posestnik je nizko zavarovan ter utrpel ogromno škodo. Potreben je pomoči sosedov.

Št. Lenart pri Sedmih studencih. Leta 1932 je bilo pri nas rojenih 34 otrok, umrlo je skupno 14 faranov in sicer 9 odrastlih in 5 otrok. Poroke so bile tri. — Sedaj straši pri nas davica (difterija), razven Andrnovega Štefeja so jo že vsi otroci premagali. — Trabinarjeva Tona se je naveličala samskega stanu in je šla za mlado gospodinjico k Požlepu v Sovče. Naš pevski zbor jo je počastil na Čavi in v Sovčah. Naš slavni baritonist Majarč ji je napravil lep nagovor. — Pred par tedni je umrla „Krofla“, žena bolj slabega uma, s katero so strašili otroke.

Sveče. (Smrt.) Umrla je korenina naše zemlje. Petra Partl, dolgoletnega gospodarja Uštinove kmetije, ni več med nami. Dne 21. t. m. smo ga izročili materi zemlji. Slabo vre-

me je bilo na dan pogreba, a kljub temu se je njegove zadnje poti udeležila ogromna množica prijateljev in znancev, da izkaže rajnemu Uštinu zadnjo čast. Udeležba je bila dokaz, da narod spoštuje moža, ki ostane zvest verskemu in narodnemu prepričanju. Ranjki je bil star 68 let, starega grčevega kova, dober so sed in poln usmiljenja do revežev. Pred vojno in tudi sedaj je bil slov. občinski odbornik in skozi 40 let cerkveni ključar. Na grobu so se poslovlili od njega domači g. župnik in ga primerjali dobremu sejavcu v evangeliju, ki je vzgojil pridne in poštene otroke. Na domu in na grobu so se od njega poslovlili tudi pevci, katerih si je ranjki zaželel sam. Naj počiva v miru. Uštinovi družini pa naše iskreno sožalje!

ŽENSKI VESTNIK

Dragocena mamičina dota.

Valovi sedanje krize se zaletavajo v naše življenje. Težko je biti vedrega obraza, težko je ohranjovati življenski pogum. Težko je danes tudi materi, ki hoče obdajati svoje male z veseljem in zaupanjem. Treba ji je danes posebnega zaupanja v Boga in njegovo pomoč, da zamore vlti v mlada srca tako potrebne vedrosti in veselja.

V marsikateri mamičini duši je zaklad, dragocena dota. Po tem zakladu kriči danes otroška duša in mati ga ji lahko podari v obilni meri. Ta zaklad je dar petja.

Kos skrivnosti je okoli petja. Da poje mati v mesecih pričakovanja življenskega čudeža s čutom in ljubeznijo, se narodijo otroci, ki jim je dan dar petja. Ob materni pesmi in materni ljubezni otrok najbolje uspeva in raste. In onim materam, ki pojejo tudi v cerkvi med službo božijo, je dana posebna sreča, da zado-bijo njihovi otroci izvanredno nadarjenost za petje. Skrivnosti so to, ki jih dokazuje izkušnja, katerim pa ne vemo pojasnila.

Lažje prenaša človek težave in ovire v življenju, če pozna čarobno oblast petja. Zato pozdravljamo močni pevski pokret naših izobraževalnih društev. Ko smo čule o priliki turneje naših zborov v ljubljanskem radiu našo lepo narodno pesem, se je rodil v naših srcih trden sklep, da hočemo me matere preliti pesem naše duše v srca svojih otrok, da se bo mladi rod z vsem navdušenjem oklenil svoje lepe melodije. Dobro si hočemo zapomniti besede prevzvišenega knezoškofa dr. Rožmana o priliki pozdrava naših pevcev v Ljubljani: Dokler bo narod ljubil svojo pesem, še ni izgubljen. Nedvomno so Prevzvišeni tedaj mislili tudi na veliko nalogo koroških mater, ki naj vlijejo mlademu slovenskemu rodu na Koroškem ljubezen do pesmi in petja.

Kako lepa je pesem v družini! Če je mamička potrta, od dela utrujena, pa ji zapoje mala hčerkica pesem otroške ljubezni. In zopet se razvedri mamičino čelo. Ko bi naše matere vedele, koliko je zanje zdravila in utehe v pristrčni otroški pesmi, vse matere bi učile otroke petja in pesmi.

Med najlepše trenutke svojega življenja pa štejem one dneve, ko se je vlila moja pesem v glas, ki mi ga je daroval Stvarnik, v srca, pričujoča pri veliki daritvi v božji hiši. Rada bi videla in z menoj gotovo tudi vsaka slovenska mati, da bi tudi moji otroci, ko dorastejo, slavili božjo čast s petjem ter ublažili in razveselili srca zemljanov. To svojo prošnjo tolikrat združujem v svojo molitev.

Matere, ne prezrite te moje današnje prošnje! Večje važnosti kot izobrazba razuma je danes izobrazba srca in prave korenine srčne izobrazbe ve lahko vlijete v nedolžne otroške duše. Naj bi donela mamina pesem po naših hribih in dolinah, naj bi donela najprej v naših družinah in vzbudila v teh težkih dnevih v našem rodu zopet ljubezen do domače zemlje, do domačega dela in do tiste skrivnostne tihe sreče, ki ima svoj prestol v mirni vesti!

Mati.

Železna Kapla. V nedeljo, dne 5. marca zaključijo tečajnice gospodarskega tečaja z razstavo in prireditvijo. Razstava se vrši pri Kolerju od 8. ure zjutraj do 7. zvečer. Ob 1. uri pop. je pri Domniku prireditve igre „Vrnitev“, nastop dekliškega in moškega zbora in govor. Pridite!

Bilčovs. (Nemški kuharski tečaj.) V januarju in februarju se je vršil pri nas kuharski tečaj, katerega se je po izjavah onih, ki so ga priredili, napravilo pod staro firmo kult. sveta. Tečaj je vodila gčna Miklav. Nočemo ga kritikovati, ker smo o njem itak na jasnem. Pozdravljamo ga v toliko, v kolikor je dejansko prinesel našemu ljudstvu korist. Zaključek je bil predzadnje nedeljo, utisi o njem so deljeni. Dvomimo, da so nemške deklamacije ljubavne vsebine bile res umestne. Pri prireditvi je bil navzoč tudi g. Suppan od koroške Landsmannschafti, ki je v svojem kratkem govoru omenil, da je njegova organizacija rada prispevala k tečaju. Povdarjal je, naj ljudstvo ne opušča svojih starih navad in običajev. Njegovi želji se pridružimo tudi mi in bi le iskreno želeli, naj se spoštuje tudi našo tisočletno govorico in našo pesem. Saj so bile udeležence tečaja izključno Slovenke. V toliko s tečajem gotovo nismo bili zadovoljni.

Sveče. (Naša pevška prireditve) v nedeljo, dne 12. t. m. je lepo uspela. Domači rod je pokazal za svojo domačo pesem obilo zanimanja. Z geslom „Kar v srce je mati djala, zlij se v pesem iz srca, Drava nesi jo v daljave, Stol jo dvigaj do neba“ je otvoril domači moški zbor, nakar so sledile narodne pesmi. Nastopil je tudi mešani zbor in v njem sta se prav posebno odlikovala Tinca in Gustl. Prizor pred sodnijo je vzbudil obilo smeha in morali so ga ponoviti. S prireditvijo je bilo občinstvo zelo zadovoljno in ploskanja ni bilo konca ne kraja.

Loga ves. (Gostovanje.) Predzadnje nedeljo so nas posetili šentjakovski igralci z igro „Tri sestre“. Kobencičeva dvorana v Dobu je bila nabito polna. Igralci so rešili svoje vloge v splošno zadovoljnost poslušalcev. Dobro je končala Špela, ki je ugotovila, da je „mož glava“, kar je seve prijalo našemu moškemu svetu. Šentjakobčane je presenetil mladi logavaški zbor, ki je prav dobro izarjen. Mi pa smo bili veseli, da smo v letošnjem pustu praznovali vsaj tokrat tri hosceti hkrati. Stari dolg je s tem poravnani in veselilo nas bo, če bomo mogli odnošaje do sosednjega društva še bolj poglobiti.

GOSPODARSKI VESTNIK

Nasveti umnega gospodarja.

Če gledamo živino po naših sejnih, v naših hlevih in po naših pašnikih, vedno spet opazimo, da glede živinoreje nismo nič napredovali. Še vedno štejejo svojo živino po številu repov in ne po živi teži. To štetje je sicer jako dobrodošlo našim davčnim oblastem, ker računajo od vsakega repa 80 S letnih dohodkov, nikakor pa to štetje ni v čast našim gospodarjem-zivinorejcem.

Da bomo imeli pri živinoreji vsaj nekaj dohodkov, bomo morali ubrati končno drugo pot. Znižati bomo morali število repov in

dvigniti pridelek krme. Redi se naj letno samo toliko telet, kot imamo zanje mleka, ovsa in sena. Slame prvo leto teletom nikar ne polagajmo. Tudi kravam molznicam polagajmo samo seno. Pred očmi moramo imeti, da rabi 500 kg težka krava na dan 250 gramov prebavnih beljakovin in 2500 gramov škroba, da ostane pri svoji teži. Za 1 liter mleka porabi krava 50 g beljakovine in 250 g škroba. V 1 kg slabega sena je komaj 30 g prebavnih beljakovin in okoli 250 g škroba, tako da porabi krava 500 kg teže dnevno 8 kg slabega sena samo za svoje beljakovinske potrebe in 10 kg, da krije tudi potrebo po škrobu. Molzne krave potrebujejo za vsak liter mleka blizu 1 kg dobrega sena (1 kg dobrega sena vsebuje 45 g beljakovine in 350 g škroba). Ržena ali pšenična slama vsebuje 8 g beljakovine in 180 g škroba, ovsena in ječmenova 12 g beljakovine in 180 g škroba. Slame ozimim vsebujejo torej tako malo redilnih snovi, da res niso za molzno in tudi ne za mlado živino.

Kako si naj pomagamo, ko pa imamo vedno premalo sena? Razmerje med žitnim poljem in travniki mora biti pravilno. Če imamo preveč z žitom posejanega polja, nam primanjkuje sena in gnoja. Naša polja ne moremo pognojiti in zato je žitni pridelek kljub velikemu delu le pičel. Tisti posestnik torej, ki čuti, da ima premalo travnikov, naj seje več detelje, lucerno, travno mešanico, bar, furo, koruzo za zeleno krmo i. dr.

Obstoječim travnikom moramo privoščiti gnoja. Kako žalosten je pogled na travnike v spomladi, ko se sestradani ne morejo vzbuditi iz zimskega spanja in ne ozeleneti. Še bolj je žalosten pogled ob košnji, ko mahamo in mahamo s koso, a ne puščamo za seboj nobene redi. Nato mi bodete odgovorili, češ, saj ni gnoja. Travnikom hasne tudi gnojica, mi pa jo pustimo odtakati po naših potih ali jo puščamo pod svinjaki. Zajamimo jo v gnojnično jamo in vozimo jo na naše travnike; zakaj gnojnične jame so lahko tudi nebetonirane. Sedaj imamo na razpolago dosti lesa in za gnojnično jamo so mecesnove deske jako pripraven material. Gorjanci imajo često travnike nižje ležeče od hlevov; ti si lahko napravijo naraven iztok in napeljejo gnojico po žlebovih. Tako si prihranijo delo razvažanja. Tudi vodo imajo dostikrat na razpolago. Kot znano, je sproti z vodo razredčena gnojica še bolj učinkovita; na 1 liter gnojnice pride lahko 9 l vode. Pri razvažanju gnojnice se seveda voznja takih vodnih količin ne izplača.

Zakaj se pri nas ne udomači naprava komposta? V gotovih krajih na Češkem sloni gnojenje večinoma na pripravi komposta. Zemlje — zadostuje tudi fin pesek — imamo povsod na razpolago. Deloma imamo tudi dosti stelje. Posebno mora biti stelje tam, koder porašča naše dobrave vres, katerega se naj pokosi, ker izmozgava itak siromašno zemljo. Srnico na polju, krompirnico mi še vedno sežigamo. Raje jo kompostirajmo! „Probieren geht über studieren“, pravi Nemeec in rajhovski kmet vse preizkusi, zato pa je njegovo gospodarstvo tako visokostojče. Napravimo torej poizkus s kompostom.

Z gnojem ravnamo naravnost mačehovsko. Če že nimamo gnojnične jame, si napravimo vsaj preprosto gnojišče, katerega ne bodo razbrskale kokoši. Gnojišče mora imeti nepropustna tla, sicer izpira dež redilne snovi v neznane globine. Tudi dno gnojišča je lahko nebetonirano. Zadostuje okroglo klamenje, zbito v ilovico, ob robih pa dobro služijo deske. Oblika gnojišča bodi pravokotna. Gnoja ne razvažajmo po celem gnojišču, navažajmo ga od enega vogla naprej, da se nabere v debelejših plasteh. Po vsakem navažanju ga moramo stlačiti, da ga ne razkrajajo razne glivice. S temi nam uhaja najdražja gnojilna snov — dušik — v zrak. Gnojišče mora biti zavarovano pred dežnico in snežnico. Zato je dobro, da napravimo okoli gnojišča ali ogrado ali jarek. (Dalje prihodnjič.)

Konzum mesa popušča. Iz vseh večjih avstrijskih mest se poroča, da konzum mesa nazaduje. Ljudje, nekoč vajeni na dnevno mesno hrano, se privajajo na brezmesna je-

dila, ki da so cenejša. Posledice je čutiti predvsem na živinskem trgu, kjer zaostaja prodaja kljub padajočim cenam. Obenem se vedno bolj praznijo mestne gostilne, ki so nekoč naravnost cvetele ob opoldanskem prometu. Ljudstvo se torej pod pritiskom razmer privaja k štedljivosti.

V Ameriki krahirajo banke. Vse banke in denarni zavodi ameriške države Michigan so za teden dni zaprte. Po številu jih je nad 500. Vzrok je v tem, ker je zašla velika industrijska družba Guardian Trust Company v plačilne težkoče. S krahom je prizadet tudi kralj avtomobilov Henry Ford. Njujorške in čikaške banke so obljubile pomoč. — Obupen mora biti gospodarski položaj nekdanj tako cvetočih ameriških držav in strah pred izbruhom nemirov docela upravičen!

Celovski trg minulega tedna: Pšenica 32—34, rž 22—24, ječmen 16—20, oves 15—16, ajda 21—23, koruza 15—19, sladko seno 10—12, kisló 7, slama 8, grah 80—1.—, rudeči fižol 36—48, krompir 14—16, zelje 40—50, repa 20—30, goveja mast 4.00—6.00, sirovo maslo 3.60, prekajena slanina 4.00, sirova 2.60—3.00, svinjska mast 2.80—3.00, smetana 2.40—4.00, mleko 36—40, jajca 12—14, kokoši 3.00—5.00.

Dunajski velesejem

(Wiener Messe)

12. do 19. marca 1933 (Novi grad 12. do 18. marca)

POSEBNE PRIREDITVE:

Sejem pohištva / „Elektrika v gospodinjstvu“ / „Novodobno plinsko orodje“ / Radio in Ravagrazstava / Dunajska pletilna moda / Salon kožuhovinaste mode / „Fotografija in potovanje“

RAZSTAVA AVTOMOBILOV IN MOTORNIH KOLES

Železno in patentno pohištvo / Kolarska razstava / Sejem za stavbarstvo in gradbo cest / „Rastoča hiša“ / Naselitveno stavbarstvo / Razstava kamenega olja / Avstr. proizvodi iz vrbe / Razstava iznajdb / Poljedelski stroji in orodje / Hranila in prežitnine / Kmetijska in šumarska vzorčna razstava

V. avstr. tekma pri pšenici / Vrtnarstvo / Lesna propagandna razstava / Preizkuševalstvo in pouk / „Od smokolinice do traktorja“ / Gojenje drobnice / „Jajce in njega uporaba“

Razstava pitane živine dne 17., 18. in 19. marca
Preizkuševanje domačih vin

ZNATNO ZNIŽANA VOŽNJA

Legitimacije a S 6.— se dobijo pri trgovskih in kmetijskih zbornicah, kmetijskih in obrtnih organizacijah, podružnicah avstr. prometnega biroja, dalje pri na lepkih navedenih prodajalnicah in pri

Wiener Messe-A. G., VII., Messepl. 1

kakor tudi pri častnih zastopstvih v
Celovcu: Zbornici za trgovino, obrt in industrijo;
Zbornici za delavce in nameštence, Kolodvorska c. 38;
Avstr. prometni pisarni, d. z. o. z. Grajska ulica 8

36

Zahvala.

Ob težki izgubi dragega in nepozabnega soproga, očeta, starega očeta, gospoda

Petra Parfl,

p. d. Uština na Mačah

izrekamo vsem, ki so ga v tako obilnem številu spremili na njegovi zadnji poti našo najprisrčnejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo častitemu župniku Ruprechtu za njegove lepe besede, ki jih je govoril ob odprtem grobu, cerkvenim pevcem za krasne žalostinke na domu žalosti in ob grobu, požarni brambi v Svečah, kakor tudi vsem znanecem in prijateljem za podarjene vence. Naša zahvala velja tudi vsem onim, ki v tih žalosti sočustvujejo za izvrstnim družabnikom z žalujočo družino.

Žalujoča žena in otroci.

V Mačah, dne 20. februarja 1933.

38

Inserirajte v Koroškem Slovencu!